

Afdeling 6.4 Wro als bron voor schadevergoeding

168

Inleiding

Een ontwikkelende partij bouwt woningen, kantoren, commerciële voorzieningen en ander vastgoed met in ieder geval financiële doelen voor ogen. Iedere euro die een gemeente, onder de werking van afdeling 6.4 Wro (Grondexploitatie), ten onrechte bij een ontwikkelende partij verhaalt betekent een mogelijk lagere winst voor de ontwikkelende partij. In de regel gaat het daarbij om forse bedragen.

Bij toepassing van het privaatrecht onder afdeling 6.4 Wro wordt meestal alleen gedacht aan het overeenkomstenrecht ten behoeve van het sluiten van anterieure en posterieure overeenkomsten. De vraag is of naast het contract ook het vorderen van schadevergoeding ontwikkelende partijen een mogelijkheid kan bieden om de hoogte van het kostenverhaal vooraf of achteraf te verlagen. In meer algemene zin: Is het schadevergoedingsrecht uit het BW toepasbaar onder afdeling 6.4 Wro? In dit artikel wordt die vraag wisselend beantwoord. Het is mogelijk, maar niet altijd.

Schadevergoedingsgronden uit het BW

De mogelijkheden die het BW biedt om schadevergoeding te vorderen zijn:

- a. onrechtmatige daad (art. 6:162 BW);
- b. rechtmatige daad;
 - zaakwaarneming (art. 6:198-6:202 BW);
 - onverschuldigde betaling (art. 6:203-6:211 BW);
 - ongerechtvaardigde verrijking (art. 6:212 BW);
- c. onrechtmatige overheidsdaad (art. 6:162 BW);
- d. tekortkoming in de nakoming van een verbintenis (art. 6:74 BW).

Het leerstuk omtrent de zaakwaarneming is niet toepasbaar. Het gaat in afdeling 6.4 Wro immers om het verhaal van kosten en nooit om het waarnemen van een concrete zaak.² De overige gronden kunnen echter interessante ingangen bieden om schadevergoeding te vorderen. Dit blijkt in het onderstaande. Voor een meer theoretische behandeling van deze leerstukken wordt verwezen naar de daartoe beschikbare handboeken.³

Casusposities

Om de vraag in algemene zin te kunnen beantwoorden, zijn hieronder twee concrete casusposities geformuleerd. Aan de hand daarvan wordt via de parlementaire geschiedenis,

mogelijk van belang zijnde jurisprudentie en de criteria uit het BW een antwoord gegeven op de vraag of die casus kan leiden tot een succesvolle vordering tot schadevergoeding.

Casus 1: Niet tijdig herzien

De gemeente die een exploitatieplan heeft vastgesteld, is verplicht dit jaarlijks te herzien (art. 6.15 Wro). In de wet is echter geen directe sanctie opgenomen indien de gemeente niet aan deze verplichting voldoet. Stel dat de gemeente de exploitatieberekening al twee jaar niet heeft herzien. Bij de herziening na die twee jaar stelt de gemeente vast dat bepaalde risico's zich inmiddels hebben voorgedaan waardoor het kostenverhaal hoger uitvalt dan in eerste instantie was geraamd. Voor bepaalde risico's had, bij tijdige ontdekking ervan, de gemeente nog mogelijkheden gehad om in financiële zin bij te sturen waardoor de hogere kosten lager waren gebleven dan bij het te laat ontdekken ervan. Kan een dergelijke fout de gemeente worden aangerekend en kan het hoger uitvallende kostenverhaal door de ontwikkelende partij als schade worden gezien nu de gemeente niet aan haar verplichtingen heeft voldaan?

Casus 2: Hogere kosten anterieure overeenkomst

De situatie kan zich voordoen dat een ontwikkelende partij een anterieure overeenkomst⁴ sluit met de gemeente. In deze anterieure overeenkomst zal het kostenverhaal voor de gemeente verzekerd moeten zijn (art. 6.12 Wro). Het opgenomen bedrag kan hoger blijken te zijn dan het bedrag dat via het alsnog opgestelde exploitatieplan (art. 6.12 Wro) bij andere partijen wordt verhaald. De partijen in het plangebied die dan geen overeenkomst met de gemeente hebben gesloten ondervinden dan voordeel van dat feit. De vraag is of deze ongelijkheid beschouwd kan worden als schade en of die te verhalen is op privaatrechtelijke basis.

Beantwoording casusposities

1. Niet tijdig herzien

Parlementaire geschiedenis

Tijdens de wetsgeschiedenis is de eerste casus niet heel concreet aan de orde gekomen. Twee opmerkingen van leden van de PvdA-fractie en de VVD-fractie zijn in dit kader echter wel relevant. De PvdA-fractie stelt de volgende vraag:

"De gemeenten moeten de exploitatie jaarlijks herzien. Voorzover ik in de wet en de toelichting daarop heb kunnen nagaan, is er geen sanctie op het nalaten daarvan. Heb ik dat goed gezien? Wat zijn dan de eventuele con-

¹ Mr. ir. M.J. (Michiel) de Haan is senior adviseur bij PurpleBlue te Deventer.

² Voor menselijke beheersing vatbaar stoffelijk object (art. 3:2 BW).

³ Prof. mr. J. Spier e.a., *Verbindenissen uit de wet en Schadevergoeding*, Deventer: Kluwer 2009 en prof. mr. Jac. Hijma e.a., *Rechtshandeling en Overeenkomst*, Deventer: Kluwer 2010.

⁴ Overeenkomst ten behoeve van onder andere gemeentelijk kostenverhaal gesloten zonder of voorafgaand aan vaststelling van een exploitatieplan.

sequenties in de praktijk? Wie kunnen -er gedupeerd door raken of zich nog verweren?"⁵.

De vraag van de leden van de VVD fractie ligt verscholen in een antwoord van de minister:

"Het is de leden van de VVD-fractie opgevallen dat in deze wet geen sanctie is voorzien op het niet naleven van de verplichting door de gemeente om het exploitatieplan jaarlijks te herzien. Dit kan ook leiden tot vertraging door het voeren van procedures door belanghebbenden. Deze leden vragen mij dit te verduidelijken."⁶

Het antwoord van de minister op met name de vraag van de VVD-fractie is daarbij relevant. Dit antwoord luidt:

"De leden van de VVD-fractie merken terecht op dat het wetsvoorstel op dit punt geen sanctie kent. Een sanctie acht ik echter niet nodig, omdat de risico's voor het werken met een verouderd exploitatieplan vrijwel volledig op de gemeente drukken. Tegenvallers die niet zijn verwerkt, kunnen niet meer worden verhaald op degene die op grond van het verouderde exploitatieplan een bouwvergunning heeft aangevraagd, terwijl meevallers wel moeten worden terugbetaald met inachtneming van artikel 6.20 van het wetsvoorstel."⁷

Uit het bovenstaande kan in ieder geval de conclusie worden getrokken dat het niet tijdig herzien van het exploitatieplan door de gemeente onrechtmatig is. In de wet is simpelweg de verplichting opgenomen het exploitatieplan jaarlijks te herzien (art. 6.15 Wro). De gemeente handelt daarmee in strijd met de wet en daarmee onrechtmatig als zij dit niet tijdig doet.

Het antwoord van de minister raakt de kern van de hier gepresenteerde casus echter niet. Het is inderdaad correct dat tegenvallers en de daarmee samenhangende kosten niet meer verhaald kunnen worden op eigenaren die reeds een bouwvergunning⁸ hebben aangevraagd, maar het antwoord behandelt niet de vraag wat het betekent voor eigenaren die nog geen bouwvergunning hebben aangevraagd als de extra kosten lager hadden kunnen zijn indien de risico's tijdig waren onderkend door een tijdige herziening. Die eigenaren worden namelijk wel geconfronteerd met hogere bijdragen waar dat niet nodig was geweest. Die situatie is tijdens de wetgeschiedenis niet aan de orde gekomen.

Privaatrechtelijke gronden voor vorderen schadevergoeding

Het niet tijdige herzien kan dus als onrechtmatig worden bestempeld. Om op basis van de onrechtmatige daad schadevergoeding te kunnen vorderen, dient aan de volgende criteria te worden voldaan (art. 6:162 BW):

- De daad moet onrechtmatig zijn;
- Er moet ook daadwerkelijk schade zijn;
- Tussen de schade en de daad dient een causaal verband te bestaan;
- De onrechtmatige daad moet toe te rekenen zijn aan de persoon die de daad gepleegd heeft.

De niet-tijdige herziening is onrechtmatig daar zij strijdig is met de wet. Voorts is er schade. Als de gemeente tijdig had herzien, hadden nog maatregelen genomen kunnen worden om de kosten van tegenvallers te beperken. Het plan had mogelijksterwijs in die fase nog kunnen worden aangepast waar dat inmiddels niet meer mogelijk of gewenst is. De schade bestaat eruit dat een ontwikkelende partij nu een hogere bijdrage dient te voldoen, omdat de gemeente de volledige kosten samenhangend met de tegenvaller wel opneemt in de niet tijdige herziening. Door deze hogere bijdrage behaalt de ontwikkelaar minder winst hetgeen als schade geldt.

Het derde criterium betreft het causaal verband. De veronderstelling is dat de gemeente de hogere kosten en daarmee samenhangende schade had kunnen voorkomen door tijdig te herzien en tijdig maatregelen te nemen. De schade ontstaat daarmee door niet tijdige herziening en daarmee is het causaal verband aangetoond.

Ook de toerekenbaarheid staat vast. Het is de gemeente absoluut aan te rekenen dat zij niet tijdig heeft herzien en daarmee de kosten onnodig hoog heeft laten oplopen.

Nu aan alle vier de criteria voor de onrechtmatige daad is voldaan kan gesteld worden dat deze casus leidt tot een mogelijkheid tot het vorderen van schadevergoeding op basis van onrechtmatige daad. Praktisch zal de ontwikkelende partij dan eerst de (te hoge) bijdrage voldoen en daarna, op basis van de onrechtmatige daad, een deel daarvan als schade terugvorderen. Wat daarbij nog opgemerkt wordt, is dat het in de praktijk lastig kan zijn aan te tonen dat de hogere kosten inderdaad voorkomen hadden kunnen worden indien de gemeente tijdig had herzien. Bovendien moet het natuurlijk gaan om een eigenaar die al eigenaar was op het moment dat de gemeente het plan had moeten herzien. Zou dat niet zo zijn, dan was er geen sprake geweest van winstderiving, omdat de aankoop van de grond is gebeurd in een situatie waarin de eigenaar de hogere kostenpost kende. Hij had in dat geval dus het betrokken exploitatierisico genomen.

Nu er geen sanctie in de wet is opgenomen voor het niet tijdig herzien van het exploitatieplan kan, in dit soort gevallen, de schadevergoeding gelden als sanctie. Een extra reden voor gemeenten om tijdig te herzien.

2. Hogere kosten anterieure overeenkomst

Parlementaire geschiedenis

Tijdens het wetgevingsproces is op een aantal momenten concreet op de tweede casus ingegaan. Daarbij is met name het leerstuk van de onverschuldigde betaling aan de orde gekomen. De CDA-fractie stelt hier vragen over:

⁵ Kamerstukken II 2005/06, 30 218, nr. 22, p. 6.

⁶ Kamerstukken I 2007/08, 30 218, D, p. 5.

⁷ Kamerstukken I 2007/08, 30 218, D, p. 5.

⁸ Nu omgevingsvergunning.

"Een en ander klemt temeer omdat de aanspraak op terugbetaling enkel zal gelden voor de houders van vergunningen die een exploitatiebijdrage hebben betaald in het kader van de voorschriften verbonden aan de bouwvergunning in de zin van artikel 6.17, eerste lid. Zij die via het civielrechtelijk spoor een overeenkomst zijn aangegaan met de gemeente en een bijdrage betalen, hebben geen aanspraak op enige terugbetaling."⁹

Deze stelling doelt op het feit dat ontwikkelende partijen die op basis van de omgevingsvergunning (dus via het exploitatieplan) de kostenbijdrage voldoen conform art. 6.20 lid 3 Wro, recht hebben op een terugbetaling indien de werkelijke gemeentelijke kosten achteraf meer dan 5% lager blijken te zijn dan de betaalde bijdrage. Partijen die een overeenkomst met de gemeente hebben gesloten, hebben dit recht niet (tenzij dat is opgenomen in de overeenkomst). Het antwoord van de minister luidt:

"De reden dat contractanten geen wettelijk recht hebben op een teruggave is eenvoudig. Ze hebben in vrijwilligheid gecontracteerd en staan buiten het exploitatieplan en de exploitatiebijdragen."¹⁰

Nadien wordt de vraag van de CDA-fractie concreter:

"Het komt de leden van de CDA-fractie voor, dat voor wederpartijen van de gemeente, die via het civielrechtelijke spoor hebben gecontracteerd er op basis van een exploitatiebegroting die later onderdeel is gaan uitmaken van een exploitatieplan, waarbij op basis van naverrekening er aanzienlijke bedragen moesten worden terugbetaald door de gemeente aan de houders van vergunningen (of rechtsopvolgers) nog wel degelijk een beroep openstaat op onverschuldigde betaling en/of ongerechtvaardigde verrijking door de gemeente bij die contractsluiting."¹¹

waarop de minister antwoordt:

"Zoals betoogd in de brief van 29 juni 2006 (*Kamerstukken II 2005/06*, 30 218, nr. 21), sluit dit wetsvoorstel een claim uit onverschuldigde betaling niet uit. Wel is de kans op een succesvolle claim veel kleiner, omdat de contractsbasis veel breder wordt en er geen toetsing aan de exploitatieverordening meer plaats vindt, tenzij de gemeenteraad wederom zo'n verordening vaststelt...Van ongerechtvaardigde verrijking zal mijns inziens voor wat betreft de exploitatiebijdrage geen sprake zijn, gelet op de expliciete wettelijke basis voor de terugbetalingsregeling en de strekking daarvan. Bij grondexploitatiecontracten zal de wilsovereenstemming tussen partijen een belangrijke sta in de weg zijn bij een dergelijke claim."¹²

De geformuleerde casus komt hier aldus nadrukkelijk aan de orde. Het antwoord van de minister is terecht. Ten aanzien van de onverschuldigde betaling geldt dat een beroep daarop vrijwel niet kan slagen. Er is namelijk een rechtsgrond voor de betaling. Dat is de overeenkomst en daarmee is de betaling niet als onverschuldigd te kenmerken.

De minister gaat daarbij nog expliciet in op het feit dat dergelijke overeenkomsten vóór het vaststellen van de Wro in een aantal gevallen vernietigd zijn wegens strijd met de gemeentelijke exploitatieverordening. Op basis van art. 42 WRO (oud) waren gemeenten verplicht een gemeentelijke exploitatieverordening vast te stellen. Deze verordening diende de voorwaarden te bevatten waaronder de gemeente medewerking zal verlenen aan de exploitatie van gronden die in de nabije toekomst voor bebouwing in aanmerking komen. Belangrijk is dat moest worden aangegeven welk deel van de kosten voor de aanleg van openbare voorzieningen op welke wijze over de gebate gronden wordt verdeeld. De gemeente kon vervolgens op basis van die exploitatieverordening een exploitatiebijdrage vragen aan private partijen wanneer de medewerking van de gemeente nodig was om de bouwgrond te ontsluiten. Belangrijke randvoorwaarde was, dat de daartoe te sluiten overeenkomst en de daarin vastgelegde afspraken niet mochten afwijken van hetgeen in de exploitatieverordening was opgenomen. Met name het *Van Lieshout/Uden-arrest*¹³ gaat daarop in. De Hoge Raad overweegt:

"Het strookt met deze strekking (van de MvT bij artikel 42 WRO) aan te nemen dat, zo in een exploitatieovereenkomst de bepalingen van de toepasselijke exploitatieverordening niet in acht zijn genomen, zulks tot gevolg heeft dat de gemeente haar in de exploitatieovereenkomst neergelegde aanspraak op een financiële bijdrage niet geldend kan maken."

De advocaat-generaal formuleert het anders:

"Een exploitatieovereenkomst die niet voldoet aan de kernvereisten van de verordening is nietig."

Daarbij is de advocaat-generaal strikter dan de Hoge Raad waar hij alleen spreekt van 'kernvereisten van de verordening' en de Hoge Raad van 'de bepalingen van de toepasselijke exploitatieverordening'. De Hoge Raad doet de zaak vervolgens zelf af en wijst een vordering van Van Lieshout uit onverschuldigde betaling toe. Vervolgens zijn er diverse uitspraken geweest die deze algemene regel nader specificeren.

Onder de huidige wetgeving is een exploitatieverordening niet meer verplicht. De minister gaat daarop in door te stellen dat daarmee de kans op een succesvolle claim uit onverschuldigde betaling kleiner is geworden nu niet meer getoetst wordt aan een gemeentelijke exploitatieverordening en daarmee de kans op vernietiging kleiner wordt.

9 *Kamerstukken I 2007/08*, 30 218, G, p. 5.

10 *Kamerstukken I 2007/08*, 30 218, G, p. 5.

11 *Kamerstukken I 2007/08*, 30 218, G, p. 5-6.

12 *Kamerstukken I 2007/08*, 30 218, G, p. 5-6.

13 HR 16 februari 1996, AB 1996/280.

Ook de basis voor een vordering tot schadevergoeding op grond van ongerechtvaardigde verrijking is niet aanwezig. Zoals de minister reeds stelt is daarbij de wilsovereenstemming tussen partijen een belangrijke sta in de weg, die wilsovereenstemming rechtvaardigt juist de verrijking van de gemeente.

De CDA-fractie stelt naderhand nog voor om in de wet op te nemen dat een beroep op het leerstuk van de onverschuldigde betaling in dit geval simpelweg niet mogelijk is.

"Dan heb ik ten aanzien van artikel 6.24 het verzoek aan de minister om expliciet in de toelichting op het wetsvoorstel op te nemen dat door dat artikel van de Grondexploitatiewet de juridische basis vanwege onverschuldigde betaling bij dit soort overeenkomsten (...) komt te vervallen."¹⁴

Waarop de minister antwoordt:

"De heer Knops vroeg of ik, zoals hij het noemde, de privaatrechtelijke onverschuldigde betaling aan het wetsvoorstel kon toevoegen. Eigenlijk past een dergelijke toevoeging niet in ons rechtssysteem. De grondexploitatiewet maakt privaatrechtelijk meer mogelijk dan de huidige wetgeving en biedt de gemeenten daarvoor een goed kader. Het is niet aanvaardbaar om een beroep op een bepaald algemeen geldend wetsartikel bij voorbaat uit te sluiten. Dat zou ik dan ook niet willen doen en het lijkt mij bovendien niet nodig, nu wij het op deze manier regelen. Wanneer de gemeente zich houdt aan de grondexploitatiewet en andere wetgeving, mag worden aangenomen dat een beroep op die onverschuldigde betaling niet zal slagen."¹⁵

Jurisprudentie

Een interessante uitspraak die in het kader van onderhavige casus genoemd kan worden is de uitspraak van de Hoge Raad van 25 juni 2004.¹⁶ Deze uitspraak had betrekking op het heffen van baatbelasting in relatie tot eveneens gesloten exploitatieovereenkomsten.

De gemeente Zandvoort wilde de kosten voor de herinrichting van het centrumgebied (deels) verhalen op de genothebbers krachtens eigendom, bezit of beperkt zakelijk recht. Dit wilde zij doen door het sluiten van een exploitatieovereenkomst gebaseerd op de gemeentelijke exploitatieverordening dan wel, ingeval niet tot het sluiten van een overeenkomst kon worden gekomen, via het heffen van baatbelasting. Het heffen van baatbelasting was onder de werking van de WRO voor gemeenten naast het sluiten van exploitatieovereenkomsten een mogelijkheid om kosten te verhalen. Deze mogelijkheid werd (en wordt nog onder bepaalde omstandigheden) geboden in art. 222 Gemw. In de praktijk werd overigens relatief weinig van deze mogelijkheid gebruikgemaakt.

De gemeente Zandvoort had bepaald dat indien de genothebbers de kostenbijdrage voldeden op basis van baatbelasting een bedrag van fl. 55 563,05 betaald moest worden. Echter, indien genothebbers een exploitatieovereenkomst met de gemeente sloten, werd bij tijdige betaling een korting verleend van fl. 22 488,28. Per saldo resteerde daarmee een bijdrage van fl. 33 074,77.

De casus vertoont gelijkenis met mijn hiervoor omschreven casus, maar behandelt de omgekeerde situatie. De gemeente verhaalt in mijn voorbeeld op basis van een gesloten exploitatieovereenkomst juist meer kosten dan via de weg van de omgevingsvergunning. Neemt niet weg dat de uitkomsten uit de hier vermelde jurisprudentie het bestuderen waard zijn.

De Hoge Raad overweegt in het *Zandvoort*-arrest het volgende:

"Het Hof heeft in zijn rechtsoverwegingen 6.1 tot en met 6.4 met juistheid vooropgesteld dat artikel 222, lid 1, tweede volzin, van de Gemeentewet niet alleen verbiedt dat baatbelasting ter zake van een onroerende zaak wordt geheven indien de aan de aldaar bedoelde voorzieningen verbonden lasten ter zake van die onroerende zaak krachtens overeenkomst zijn of worden voldaan, maar naar zijn strekking mede beoogt te voorkomen dat, voor wat betreft de bijdrage in de lasten, onaanvaardbare verschillen zouden ontstaan tussen vergelijkbare van de voorzieningen baat hebbende onroerende zaken, naar gelang ter zake van de onroerende zaak lasten zijn of worden voldaan krachtens overeenkomst dan wel baatbelasting wordt geheven."

In de hiervoor vermelde overweging van de Hoge Raad is de zinsnede opgenomen dat art. 222 Gemw *naar zijn strekking* beoogt te voorkomen dat onaanvaardbare verschillen ontstaan. Op basis van de aangehaalde parlementaire geschiedenis van de Wro kan geconcludeerd worden dat de strekking van de Wro anders is, namelijk om het maken van afspraken geheel vrij te laten. Mijns inziens kan daarmee met betrekking tot bovengenoemd arrest geoordeeld worden dat dit, ondanks de gelijkenis, niet toepasbaar is op de hier bedoelde casus.

Privaatrechtelijke gronden voor vorderen schadevergoeding

Naast onverschuldigde betaling en ongerechtvaardigde verrijking zoals in de wetsgeschiedenis behandeld, kan gedacht worden aan een tekortkoming in de nakoming van een verbintenis. Bij de bestuursrechtelijke exploitatiebijdrage kan hier echter geen sprake van zijn. De gemeente verhaalt de hogere kosten immers op basis van het exploitatieplan via de omgevingsvergunning. Er is dus in die zin geen overeenkomst en daarmee kan er ook geen sprake zijn van een tekortkoming in de nakoming daarvan. De overeenkomst die er wel is (de anterieure overeenkomst) doet daar niet aan af. Die kan door de gemeente gewoon worden nagekomen. Ook van een onrechtmatige (overheids)daad kan geen sprake zijn. De gemeente handelt conform de wet en op

¹⁴ Kamerstukken II 2005/06, 30 218, nr. 22, p. 4.

¹⁵ Kamerstukken II 2005/06, 30 218, nr. 22, p. 19.

¹⁶ HR 25 juni 2004, LjN AP4374.

geen enkele wijze onrechtmatig (geen inbreuk op een recht, geen doen of nalaten in strijd met de wet en geen handeling in strijd met hetgeen betamelijk is).

Eventueel zou via art. 3:14 BW het gelijkheidsbeginsel hier nog in stelling kunnen worden gebracht, maar daar kan snel van worden afgezien. De gemeente behandelt partijen op geen enkele wijze ongelijk. Een ieder is vrij wel of niet te contracteren, ook de partij die op minnelijke basis een hogere bijdrage heeft betaald.

Hoewel de casus daarmee op het eerste gezicht wellicht kansrijk lijkt in het succesvol vorderen van schadevergoeding op privaatrechtelijke gronden kan naar aanleiding van de hiervoor vermelde analyse geconcludeerd worden dat dit niet zo is.

Conclusie

In het voorgaande is mede vanuit de rechtsgeschiedenis stilgestaan bij een tweetal casusposities waarbij een vordering tot schadevergoeding op basis van het privaatrecht wellicht succesvol zou kunnen zijn. Beide casus zijn gebaseerd op de werking van afdeling 6.4 Wro. Bij één casus is geoordeeld dat die vordering niet succesvol kan zijn en bij de andere casus is geoordeeld dat dat wel het geval is. Ten behoeve van de beantwoording van de oorspronkelijke rechtsvraag is in een uitgebreider rapport nog een achttal overige casusposities geformuleerd die telkens op dezelfde wijze zijn geanalyseerd (parlementaire geschiedenis, jurisprudentie, criteria BW) steeds met wisselend succes.¹⁷ Een uitputtende lijst is dat niet, in de praktijk kunnen zich altijd casusposities voordoen die op voorhand niet te voorzien zijn. Echter, de algemene en mijns inziens belangrijke conclusie is wel, dat het privaatrecht en de gronden die daarin zijn opgenomen tot het vorderen van schadevergoeding toepasbaar zijn onder afdeling 6.4 Wro en ook tot succes kunnen leiden. Indien zich een casus voordoet waarbij het op voorhand lijkt dat een van de vorderingsgronden wellicht toepasbaar is, is het daarmee in ieder geval waardevol te onderzoeken of dit daadwerkelijk zo is. Daarmee wordt het kostenverhaal dan per saldo bijgesteld.

¹⁷ De uitgewerkte analyses en bijbehorende rapportage kunnen worden verkregen via PurpleBlue.